

Broj: 05-02-4-557-8/22
U Mostaru, 14.3.2023. godine

Temeljem članka 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17) i člana 7. Odluke o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, broj 94/14), Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, d o n o s i

PROGRAM RADA

INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2023. GODINU

I – UVČED

Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH (dalje u tekstu *Institucija ombudsmana*) je neovisna institucija uspostavljena s ciljem promidžbe dobrog i učinkovitog provođenja politike zaštite potrošača u BiH. *Zakon o zaštiti potrošača u BiH*¹ (dalje u tekstu: *Zakon*), kao temeljni zakon Institucije ombudsmana, propisuje obveze i ovlaštenja Ombudsmana i istovremeno uređuje odnose između potrošača, proizvođača i trgovaca na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Obveze Ombudsmana za zaštitu potrošača su definirane člankom 101. Zakona kako slijedi:

- a) pruža informacije o pravima i obvezama potrošača i daje podršku udruženjima potrošača u njihovim aktivnostima;
- b) prati ili predlaže aktivnosti u vezi s odnosom kompanija - potrošač, kako je regulirano ovim Zakonom, propisima koji reguliraju obligacione odnose ili nekim drugim zakonom;
- c) istražuje aktivnosti na tržištu usmjerene prema potrošaču po službenoj dužnosti ili tragom žalbi i koordinira svoje aktivnosti s entitetskim tržišnim inspekcijama;
- d) donosi odluke i poduzima druge mjere u slučajevima pritužbi potrošača ili kršenja dobrih poslovnih običaja;
- e) izdaje smjernice ili preporuke o posebnim standardnim uvjetima ili aktivnostima koje se primjenjuju u posebnim sektorima poslovanja ili koje primjenjuje specifični ekonomski operateri;
- f) preporučuje upotrebu određenih uvjeta ugovora u ugovorima koji se koriste u posebnim sektorima poslovanja;
- g) pregovara s predstavnicima određenih trgovinskih udruga o modelima ugovora koji se primjenjuju u specifičnim sektorima poslovanja;
- h) predlaže i inicira rješavanje potrošačkih sporova primjenom mehanizama za alternativno rješavanje sporova;
- i) kontaktira s Institucijom ombudsmana za ljudska prava u BiH o zajedničkim problemima, posebno o uslugama od općeg interesa ili javnim uslugama;
- j) predlaže Vijeću za zaštitu potrošača BiH i Vijeću ministara BiH potrebna poboljšanja Zakona o zaštiti potrošača, te doprinosi usmjeravanju i učinkovitosti politike u području zaštite potrošača;
- k) istražuje utjecaj drugih inicijativa organa vlasti na zaštitu potrošača.

Ovlaštenja Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH su definirana člankom 103. Zakona kako slijedi:

¹ "Službeni glasnik BiH" broj 25/06, 88/15.

- a) izdaje instrukcije za prestanak provođenja aktivnosti koje su u suprotnosti s potrošačkim zakonodavstvom i iznosi te instrukcije pred sud;
- b) pokreće postupak pred nadležnim sudom;
- c) pokreće postupak pred nadležnim sudom u slučajevima za naknadu štete nanesene kolektivnom interesu potrošača, sukladno odredbama ovog Zakona.

II- PRIORITETI ZA PLANSKU GODINU, SA PROCJENOM PROBLEMA I RIZIKA

Institucija ombudsmana ostvaruje svoj specifični cilj, tj. pridonosi srednjoročnom cilju kroz dva aspekta svog djelovanja koje se međusobno prožimaju i nadopunjuju: pojedinačna postupaanja i postupanja koja imaju kolektivni karakter zaštite potrošača.

U tom smislu prilikom srednjoročnog i godišnjeg planiranja naših aktivnosti iste smo podijelili u skladu sa njihovim dosegom ili učinkom: ako pojedina postupanja imaju za rezultat promjenu u pojedinačnom potrošačkom odnosu ili statusu ona spadaju u Projekt 1. (pravni svjeti, tumačenja i mišljenja, odluke donesene po pojedinačnim predmetima). S druge strane, sva naša nastojanja koja imaju za cilj preventivno ili reaktivno kolektivno djelovanje, koja utječu na širi krug subjekata (institucionalnih nositelja zaštite potrošača kao i proizvođača, trgovaca i potrošača kao kolektiviteta) spadaju u Projekt 2. (kolektivne Preporuke, Kriteriji, Posebni sektorski izvještaji, Izvješće o radu - pregled stanja u oblasti zaštite potrošača, istupi u medijima, tiskanje edukativnih materijala i suradnja sa obrazovnim institucijama, suradnja sa udruženjima potrošača i dr.).

Kao i u prethodnom periodu naglasak i u 2023. godini će biti na kolektivnom aspektu zaštite potrošača, budući da je ombudsman odredbom članka 104. Zakona ovlašten davati prioritet onim problemima čije je rješavanje od najvećeg značaja za potrošače. Kumulativni učinak kolektivnog aspekta djelovanja Institucije ombudsmana sigurno opravdava naglasak na ovoj vrsti aktivnosti i fokusiranosti u tom smjeru.

Naime, temeljem postupanja u okviru Projekta 1. Institucija ombudsmana radi "screening" na tržištu pružanja roba i usluga potrošačima, te dobija uvid gdje i kojim raspoloživim kolektivnim mehanizmima je potrebno prioritarno reagirati.

Pravnim savjetima (usmenim i pismenim-uglavljenom poslanim elektronskom poštom) i odlukama po pojedinačni žalbama Institucija ombudsmana odlučuje u konkretnim predmetima o činjenicama postojanja kršenja prava potrošača te zauzima stav o aktualnim pravnim nedoumicama i upitnim tržišnim praksama.

U 2023. godini planiramo proširenje suradnje i implementaciju novih sporazuma o suradnji sa obrazovnim institucijama (predškolskim, školskim i visokoškolskim obrazovnim ustanovama) koji se zbog pandemije u protekloj godini nisu mogli ostvariti; suradnju sa tržišnim inspekcijama i nastavak edukacija, suradnja i implementacija projekata sa udruženjima potrošača (konferencije, okrugli stolovi, seminari i sl); suradnja i implementacija projekata sa institucionalnim nositeljima zaštite potrošača na svim razinama ministarstva, entitetska ministarstva, agencije i instituti); suradnja sa stalnim tijelima za zaštitu potrošača Europske unije kao i Direkcijom za europske integracije u cilju približavanja zakonodavstva i prakse zaštite potrošača Bosne i Hercegovine komunitarnom nivou, kao i suradnja sa drugim vladinim i nevladinim organizacijama i donatorima za zaštitu potrošača na globalnoj razini; suradnja sa medijima (odgovori na upite, intervjui, uživo gostovanje i sl); te posebno suradnja sa vladinim i nevladinim organizacijama i donatorima za zaštitu potrošača u regiji (Hrvatska, Srbija, Crna Gora).

Stavovi o nepoštenim poslovnim praksama pružatelja usluga i proizvođa pretakaju se u kolektivne pravne akte – Preporuke, Posebne izvještaje, Prijedloge za izmjenu propisa i internih akata pojedinih javnih i privatnih tijela i poduzeća itd., koja se dalje putem medija komuniciraju sa potrošačkom javnosti te se na taj način jednim neformalnim i sveobuhvatnim, koordiniranim pritiskom utječe na promjenu istih.

Konkretan rezultat pojedinačnih i kolektivnih aktivnosti u trenutku predlaganja ovog Programa ne možemo znati, budući da su naša djelovanja u velikoj mjeri određena kretanjima i pojavama kako na domaćem tako i globalnom tržištu. U tom smislu zadane vrijednosti su instruktivne i približne, sa mogućim odstupanjima u oba smjera.

Također, bitno je naglasiti da ovim aktivnostima u konačnici pridonosimo ostvarenju našeg specifičnog i srednjoročnog cilja, u smislu da unaprijeđujemo općenito položaj potrošača na tržištu i omogućavamo bolje funkcioniranje tržišnog mehanizma. U tom smislu ostvarujemo našu misiju koja je neovisan rad na zaštiti i promicanju temeljnih prava potrošača te sudjelujemo u uspostavi društvenog okvira koje će generirati educirane, proaktivne potrošače koji jedino kao takvi mogu odigrati svoju bitnu društveno-ekonomsku ulogu i pridonijeti gospodarskom i integriranom rastu (opći cilj/načelo razvitka).

Pripreme zakonskih i podzakonskih akata, kao i međunarodnih ugovora i projekata javnih investicija nisu u nadležnosti Institucije ombudsmana, stoga tabelarno planiranje istih nije ni dio ovog godišnjeg plana.

Prilog:

Tabelarni pregled očekivanih godišnjih rezultata i aktivnosti organiziranih po srednjoročnim ciljevima iz srednjoročnog plana rada-Akcijski plan godišnjeg programa rada Institucije ombudsmana

II - AKCIJSKI PLAN GODIŠNJEG PROGRAMA RADA INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BiH

Opći cilj/načela razvika: INTEGRIRANI RAST

Strateški cilj: Unaprijediti razvoj konkurentnog ekonomskog okruženja

Srednjoročni cilj: Unaprjeđenje zaštite potrošača

Specifični cilj: Unaprjeđenje pojedinačne i kolektivne zaštite potrošača i institucionalne suradnje s ostalim nositeljima zaštite potrošača

Programi, projekti i aktivnosti	Nositelj aktivnosti (ustrojstvena jedinica)	Pokazatelji		Troškovi					Planirani kvartal za provedbu				
		Pokazatelj rezultata ili utjecaja	Jedinica mjerenja (%; broj ili opisno)	Polazna vrijednost (n)	Ciljana vrijednost (n+1)	Proračun	Krediti	Donacije		Ostali izvori	Ukupno	Program u DOP-u	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

1.1.1. Zaštita potrošača u Bosni i Hercegovini

1.1.1.1. Pravna podrška potrošačima (postupanje po pojedinačnim žalbama, davanje usmenih savjeta, mišljenja i tumačenja)

1.1.1.1.1. Žalbe (upiti, informacije, savjeti)	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Pravni savjeti / Odluke	Broj zaprimljenih zahtjeva i izdanih savjeta	1041	950	272500	272500	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
							272500	272500	

1.1.2. Suradnja s ostalim nositeljima zaštite potrošača (čl. 98 ZPP) i predstavnicima trgovinskih udruženja - (kolektivni karakter)

1.1.2.1. Preporuke, Posebni izvještaji; Instrukcije, Sudski postupci	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Preporuke, Kriteriji i Posebni izvještaji	Broj izdanih Preporuka, Posebnih izvještaja, Instrukcija, podnesaka u sudskim postupcima	4	7	54500	54500	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
							54500	54500	
1.1.2.2. Tumačenja i mišljenja	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Tumačenja i mišljenja	Broj zaprimljenih zahtjeva i tumačenja i mišljenja	9	8	27250	27250	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
							27250	27250	

1.1.2.3	Odgovori na upite medija, priopćenja za javnost, gostovanja	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Odgovori	Broj zaprimljenih zahtjeva i danih odgovora	65	55	54500	54500	54500	54500	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
1.1.2.4	Tiskanje brošura i letaka, udžbenika, edukacije po školama	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Brošure, letci, udžbenici	Broj	8	16	40875	40875	40875	40875	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
1.1.2.5	Suradnja sa ostalim nositeljima zaštite potrošača	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Suradnja	Broj zahtjeva i ostavarenih suradnji	18	19	54500	54500	54500	54500	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.
1.1.2.6	Partnerstvo na projektima sa udruženjima potrošača	Ombudsman, Pomoćnici ombudsmana	Partnerstva	Broj zaprimljenih zahtjeva za sudjelovanjem i otvorenih partnerstava	8	10	40875	40875	40875	40875	Zaštita potrošača u BiH	Kontinuirano u 2023.

III - ZBIRNI PREGLED ZAKONA PLANIRANIH GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BIH

Opći ciljnačela razvitka:

Strateški cilj:

Srednjoročni cilj:

Specifični cilj:

Naziv zakona	Razlozi za donošenje zakona						Planirano kvartal za provođenje
	Usklađivanje sa pravnim nasljedem EU (DA/NE)	Prethodna procjena utjecaja propisa (DA/NE)	Sveobuhvatna procjena Utjecaja propisa (DA/NE)	Prethodna procjena utjecaja propisa (DA/NE)	Sveobuhvatna procjena Utjecaja propisa (DA/NE)	Planirano kvartal za provođenje	
1	3	4	5	4	5	6	
1.1 (naziv programa)	2	3	4	5	6	6	

1.1.1 (naziv projekta)					
1.1.1.1 (naziv zakona)					
1.1.1.2 (naziv zakona)...					
1.1.2 (naziv projekta)...					
1.2 (naziv programa)...					

IV - ZBIRNI PREGLED PLANIRANIH PODZAKONSKIH AKATA PLANIRANIH GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BiH					
Opći cilj/načela razvitka:					
Strateški cilj:					
Srednjoročni cilj:					
Specifični cilj:					
Naziv podzakonskog akta	Razlozi za donošenje podzakonskog akta	Usklađivanje sa pravnim nasljeđem EU (DA/NE)	Prethodna procjena utjecaja propisa (DA/NE)	Sveobuhvatna procjena utjecaja propisa (DA/NE)	Planirani kvartal za provođenje
1	2	3	4	5	6
1.1 (naziv programa)					
1.1.1 (naziv projekta)					
1.1.1.1 (naziv podzakonskog akta)					
1.1.1.2 (naziv podzakonskog akta)...					
1.1.2 (naziv projekta)...					
1.2 (naziv programa)...					

V - ZBIRNI PREGLED MEĐUNARODNIH UGOVORA PLANIRANIH GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA BiH					
Opći cilj/načela razvitka:					
Strateški cilj:					
Srednjoročni cilj:					
Specifični cilj:					
Naziv međunarodnog ugovora	Razlozi za sklapanje međunarodnog ugovora	Usklađivanje sa pravnim nasljeđem EU (DA/NE)	Prethodna procjena utjecaja propisa	Sveobuhvatna procjena Utjecaja propisa	Planirani kvartal za provođenje

1	2	3	4 (DA/NE)	5 (DA/NE)	6
1.1 (naziv programa)					
1.1.1 (naziv projekta)					
1.1.1.1 (raziv međunarodnog ugovora)					
1.1.1.2 (raziv međunarodnog ugovora)...					
1.1.2 (naziv projekta)...					
1.2 (naziv programa)...					

VI - ZBIRNI PREGLED JAVNIH INVESTICIJA PLANIRANIH GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA INSTITUCIJE BIH

Opći cilj/načela razvitka:

Strateški cilj:

Srednjoročni cilj:

Specifični cilj:

Naziv projekta javnih investicija	Osnovni ciljevi, aktivnosti i komponente projekta	Planirano razdoblje realizacije
1	2	3
1.1 (naziv programa)		
1.1.1 (naziv projekta)		
1.1.1.1 (raziv javne investicije)		
1.1.1.2 (raziv javne investicije)...		
1.1.2 (naziv projekta)...		
1.2 (naziv programa)...		

VII. IZVJEŠĆE O PROVEDENIM KONZULTACIJAMA KOD IZRADA PROGRAMA RADA INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BIH

Prednacrt Programa rada Institucije ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH nema značajnijeg utjecaja na javnost (primjenjujući kriterije navedene u člancima od 9. do 13. Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa) te su izvršene on line konzultacije putem web platforme eKonzultacije u periodu od 14.6.2022. do 29.6.2022. godine.

